

MOTYL

**MAYA
REYES**

EXIT
Havana

EXIT
Havana

MAYA REYES

EXIT
Hawana

VYDAVATELSTVO MOTÝL

Copyright © Maya Reyes 2016
Design © Motýl design 2016
Cover photo © Aleksandar Mijatovic/Oxlock/shutterstock.com
Slovak edition © Vydavateľstvo Motýl 2016

ISBN: 978-80-8164-107-7

Venované Adele

1. kapitola

Keď som bola malá, často sa mi sníval jeden sen. Sporadicky sa opakoval, ako som rástla. Zjavovali sa mi v ňom dvere. Boli biele drevené a ich farba bola miestami olúpaná. Dokonca ešte po rokoch si pamätám na ich povrch, štruktúru. Takisto aj na to, čo sa vo sne dialo. Utekala som smerom k dverám, ktoré sa zväčšovali a zväčšovali, aby som ich otvorila. Nikdy som sa k nim nedostala, aby som zistila, čo sa za nimi nachádza alebo kam vedú. V jednom období som si začala na ten sen zvykať. Neskôr v puberte sa celkom stratil. Vrátil sa až po rokoch, jednej noci.

Otvorila som oči do hustej tmy. Za oknami mojej spálne výskal vietor. Celá spotená som dýchala poriadne zhlboka a srdce mi bilo ako zvon, akoby mi malo vyskočiť z hrude. Sadla som si na posteli. Chvíľku som zotrvala v tej istej polohe, pozerala do prázdna a v hlave mi víril sen. Nebola to žiadna nočná mora, ale bola som prestrašená. V období, keď som viedla pomerne pokojný život, mi doň vstúpila jedna veľmi nepríjemná záležitosť. Preto som sa teraz prebudila. Akoby moje telo preťal lúč s negatívnou energiou. Začala som plakať ticho, skoro bojzливо.

Každopádne, po plači sa dostavila do môjho tela ľahkosť a na chvíľu som sa upokojila.

Pomaly som vstávala z postele. Medzitým môj pohľad padol na široký horizont za oknami spálne. Pred tromi rokmi som si tento byt kúpila hlavne pre jeho výhľad. Mohli ste odtiaľto vidieť skoro všetky najdôležitejšie budovy a monumenty hlavného mesta, vrchy posiate domami, sídliskami či vežami. Tento výhľad som priam zbožňovala a zaľúbila som sa doň, hneď ako som prvýkrát vstúpila do bytu.

Zahľadela som sa na borovice, teraz celkom čierne, ako narážali do stien paneláka a balkónového rámu. Budíky na mojom nočnom stolíku ukazovali tri hodiny. Moje nohy pomaly pristáli na zemi a už trochu obratnejšie som si opásala hrubý župan. Došuchtala som sa do kuchyne a naliala si pohár studenej vody. Vypila som ho na jeden hlt, na jeden dúšok.

Borovice pred našim panelákom boli poháňané vetrom na jednu stranu a ohýbali sa, akoby boli na pretekoch. Vietor hvízdal, bol ako dravé, lačné zviera, ktoré sa nedalo upokojiť. Toto besné počasie mi nepridávalo na nálade, iba zvyrazňovalo pocity zvláštneho preludu, ktorý som mohla aj nahmatať.

Znova sa mi pred očami zjavil sen z dnešnej noci. Bola som už dospelá – bola som žena, nie dieťa či tínedžerka ako kedysi. V nočnej košeli som utekala k dverám, ktoré boli tesne predo mnou, nikdy som k nim však neprišla. Nikdy som sa nedotkla ich kľučky. Bolo to všetko presne také isté ako pred rokmi. Len ja som bola dospelá.

Pohár som odložila do drezu, ešte raz som sa pozrela von oknom na borovice, ktoré sa za pokojných dní týčili hrdo k oblohe. Mala som pocit, akoby som bola jednou

z tých borovic. Rovnako ako vietor so stromami, aj so mnou sa niekto zahrával. Späť v posteli mi prebehlo myslou, že sen sa mi naposledy zjavil ako pätnásť- či šestnásťročnej. Pred týmto obdobím ako malému dievčatku. Zatvorila som oči, zatriasla som sa na celom tele. Akoby ma niekto ľahučko držal v náručí, šeptal mi do ucha milé, povzbudivé slová, nejaká neviditeľná energia postupne odľahčovala temeno mojej hlavy, spánky, čelo a tvár sa mi celá uvoľnila. Ešte raz som sa zhlboka nadýchla a v tej chvíli sa uvoľnil aj môj chrbát, plecيا až po palce prstov na nohách. Za viečkami očí som našla odpoveď na otázku, ktorú som si dlhé roky kládla.

Ten sen sa mi vracal v špecifických obdobiach môjho života. Prichádzal s chorobou. Ako dieťa som mala dýchacie problémy, ktoré neskôr vyústili do astmy. Zázrakom som sa z toho všetkého dostala pred svojimi osemnástymi narodeninami. Moje zdravotné problémy mi však spôsobili viacero hospitalizácií, vynechanie školy, starosti mojich rodičov, ktorí sa o mňa vzorne starali.

Spánok si ma spolovice už vzal so sebou, ale moje podvedomie zapípalo výstrahou.

Prišiel čas zmien a nemali to byť obyčajné zmeny.

* * *

Dlhé a nástojčivé zvonenie sa celkom zadieralo do mojich ušných bubienkov a ja som už viac nevládala počúvať ten monotónny zvuk. Otvorila som oči a ešte v určitej eufórii zo spánku som zistila, že to, čo vydávalo ten piskľavý hravý tón, nebol budík, ako sa mi najprv zdalo, ale môj mobilný telefón.

„Dočerta!“ zahrešila som sama pre seba a rozmýšľala, kto mohol tak dlho skúšať moju trpezlivosť. V jednej sekunde mi napadlo, či som nezaspala do práce a nie je to náhodou moja šéfka, ktorá sa ma pokúša zastihnúť. Strieborné budíky ukazovali iba sedem hodín. Čiže na spánok by som mala nárok ešte ďalšiu polhodinku. Vonku bola ešte tma. Načiahla som sa za mobilom a stlačila zelené tlačidlo.

„Prosím?!“ otázka znela v mojich ušiach príliš hlasno, skoro drsne a akoby som vrela: „Čo, dočerta, otravujete?“ Presne tak, ako som sa cítila. Osobe na druhej strane linky bolo však úplne ukradnuté, ako sa hlásim do telefónu. Bolo počuť sebavedomý ženský hlas.

„Pani Horváthová?“

A vtedy som pochopila. V strehu som si sadla na posteľ.

„Áno, pri telefóne...“

„Pani Horváthová, volám z gynekologickej ambulancie...“ Sestričke mojej gynekologičky stačilo iba pár sekúnd na to, aby mi oznámila, kto je, za koho a odkiaľ volá. Nemusela sa vôbec predstavovať. A bolo to tu.

V rámci preventívnej prehliadky som pred nejakým časom absolvovala sonografiu a neskôr, po nájdení podozrivého nálezu, boli nutné mamografia a biopsia prsníka. Mala som si prísť po výsledky tento týždeň.

Sestrička raketovou rýchlosťou pokračovala:

„Doktorka Brodská si vás želá vidieť ešte dnes. Pani Horváthová, mohli by ste prísť do ambulancie dnes, kedykoľvek pred druhou hodinou?“

Keď vyhĺkla túto poslednú vetu ako vietor, bola som na sto percent prebudená.

„Á... áno mohla, ale... je to...“ Presne som vedela, čo som sa chcela spýtať, ale slová mi nevychádzali z hrdla.

Mladú sestričku som poznala už tri roky, teda presne tak dlho, ako som k lekárke chodila na vyšetrenia a kontroly. Vedela som si ju teraz predstaviť. Jej mladú, dvadsaťpäť- až dvadsaťšesťročnú tváričku bez vrásky, veľké modré oči orámované hustými tmavými mihalnicami. Vždy, keď sa ponáhľala, jej oči behali po ambulancii rýchlo, akoby nepokojne, no napriek tomu bola jej pozornosť vždy maximálne v strehu. Mala som ju teraz živo pred očami – ako mi telefonovala, mala pred sebou nejaké spisy, možno moje, možno iných pacientov, a okrem môjho prípadu sa venovala aj iným veciam. Teraz ju moja otázka v telefóne zastavila a jej pozornosť patrila výhradne iba mne.

„Prepáčte, pani Horváthová, ja vám nič konkrétne nemôžem povedať. Doktorka vás prosí, aby ste prišli ešte dnes. Ďakujem.“

Stihla som ešte vychrlieť:

„Okej, budem hneď tam.“

V zrkadle, umiestnenom na komode pred posteľou, som sledovala svoj obraz a dýchala som iba nosom. Rana pod pás bola nečakaná a ja som sa napriek všetkému nemohla pohnúť, iba nechať tú ranu, aby sa celkom usídlila v mojom žalúdku. Hľadela som na svoje tmavé a nezbedné kučery, ktoré mi ľahko padali na ramená, a veľké hnedé oči stratili v jednej sekunde akýkoľvek náznak ospalivosti. Tvár bola vystrašená a absolútne v strehu. Inštinktívne a s trasúcou sa rukou som siahla po bielo-červenej škatulke Marlboro a vytiahla jednu cigaretu. Zapalovač zasyčal. Vzápätí sa mi pred očami v zrkadle plazil dym a o malú chvíľu zahalil celú tvár.

Nemala som vo zvyku fajčiť v spálni. Zdalo sa mi, že moje telo ostalo paralyzované, akoby som sa nachádzala v nejakej starej gréckej báji a nepozrela som sa do očí sebe, ale sfinge a hneď nato som celá skamenela. Vtedy som si to vôbec neuvedomila, toto bola posledná cigareta v mojom živote.

Výsledky z biopsie určite potvrdili diagnózu, ktorej som sa najviac obávala. Cítila som, že sestrička mala nejaké tajomstvo. Ak by bolo všetko v poriadku, nič by netajila. Bolo to logické. V tom istom momente mi v hlave začala víriť myšlienka, ktorá sa mi vnukla, keď som už skoro spala. Môj sen, ktorý sa mi dnešnú noc po rokoch zopakoval, prichádzal kedysi s chorobou. Popol na cigarete dosiahol nadmernú dĺžku, ale v rýchlosti som ho stihla odklepnúť do malej misky, zahasila som cigaretu, začala sa pripravovať do nemocnice, aby som tam bola čím skôr.

* * *

Z domu som odchádzala o malú chvíľu bez svojej zvyčajnej šálky kávy.

Hoci som zvykla raňajkovať zo zásady až po desiatej hodine, ranná káva bola prvoradá a stala sa mojím každodenným ranným rituálom. Ale dnes bolo všetko iné.

Zavolala som do práce a vybavila som si na ten deň voľno. V dialke som sledovala blížiaci sa autobus, ktorý zvyčajne meškal, teraz sa však, na moje prekvapenie, dostavil načas. Príšerné búchanie srdca neprestávalo, keď som nervózne a od zimy poskakovala na zastávke. Z hrdla sa mi vydrala biela para. November bol v plnom prúde a v ten deň sa zdalo, že prišla už ozajstná zima. Pomaly sa blížil slnovrat.

Keď zastavil autobus a ja som nastúpila, napadlo mi, že o chvíľu budem chodiť do práce a aj z práce za tmy. Na nič som sa však teraz nevedela sústrediť. Celá moja pozornosť patrila výhradne telefonátu z ordinácie. V trolejbuse som sa hádam stokrát v duchu pomodlila Otčenáš a Zdravas. Pomyslela som si aj na babičku, svoju mŕtvu babičku, ktorá mi vždy pripomínala modlenie. A takisto aj na to, ako som jej poznámky o modlení vždy ignorovala.

Mala som pocit, že cesta je nekonečná. Trolejbus stúpal hore do kopca pomaly, ťažkopádne. Všimla som si biely nános mrazu na boroviciach. Ľudia vystupovali a nastupovali a vpúšťali so sebou tuhý, studený vzduch.

Pach nemocnice udrel do všetkých mojich zmyslov a v žalúdku som znova začínala cítiť šteklenie.

Mäkké klopkanie topánok sa ozývalo za mnou na dlhej zelenej chodbe. Nervozita a strach intenzívne zvierali moje telo a ja som vo vrecku kabáta prstom pohládzala skoro prázdnu škatuľku červených Marlboriek. Zbadala som dvere do čakárne gynekologickej ordinácie. Tam už čakali ženy rôznej vekovej kategórie.

Celkom som zabudla pozdraviť, ako som mala vo zvyku, ale automaticky som podišla k dverám ordinácie a zaklopala.

O chvíľku sa dvere prudko otvorili a ja som len tak-tak stihla od nich odskočiť. Objavila sa v nich sestrička. Chvíľu na mňa pozerala. Zdalo sa mi, že na sekundu úpenlivo na niečo myslela, na niečo, čo vedela iba ona, alebo mala nejaké tajomstvo. Ako ostatné ženy v miestnosti, aj ja som sa začala hrabať v kabelke a hľadať svoju zdravotnú kartičku. Sestrička postupne všetky zozbierala a usmievala sa na pacientky. Bola som taká neobratná a na sekundu som od

kabelky zdvihla hlavu s tým, že sa jej ospravedlním, že mi to tak trvá. Znova mala ten pohľad. Mala som dokonca dojem, že študovala moju tvár, akoby na nej niečo hľadala. Naše pohľady sa stretli. Jej pohľad bol zamyslený, ale zhovievavý. Usmiala sa na mňa akosi profesionálne, nie osobne, ako to robievala. Našla som peňaženku a podala jej kartičku.

„Nech sa páči.“ Ani som sa nepokúšala na ňu usmiať. Jediné, čo som chcela, bolo, aby mi povedala, čo sa deje, na čom som. Ale zmohla som sa iba na malé gesto, ktoré bolo pre mňa charakteristické – zahryznúť si do spodnej pery.

Žmurkla na mňa a zmizla v miestnosti, dvere sa za ňou zatvorili, akoby sa ustálila hladina mora s poslednou nádejou. Tie sekundy čakania boli nekonečné. Svoje srdce som počula biť celkom hlasno, na celú čakáreň. Medzi čakajúcimi pacientkami by sa určite našlo voľné miesto na sedenie, ale ja som nebola schopná sadnúť si. Pacientky som vôbec nevnímala. Určite by som nedokázala opísať ani jednu z čakajúcich žien.

Neubehla ani minúta a dvere sa znova otvorili. Modré obrovské a vážne oči pristáli na mne.

„Pani Horváthová, poďte, prosím vás,“ povedala sestrička, akoby na niekoho povel.

Bolesť, ktorú som zacítila v žalúdku, bola zmiešanou strachom, nervozitou a stúpajúcej netrpezlivosťou.

Lekárka sedela za svojím obrovským bielym stolom a pozerala do nejakých spisov. Zošuchla som zo seba kabát a sadla si pred ňu na stoličku. Venovala mi krátky pohľad a pozdrav.

Potom zdvihla hlavu, dala si dole okuliare a ustarostene sa na mňa pozrela. Môj ženský inštinkt mi vravel, že

výsledky boli zlé. Ba ani nie zlé, ale najhoršie. Navyše som to usúdila aj podľa toho, že za stolík, na stoličku vedľa mňa, si sadla aj sestrička. Jej tvár bola taká mäkká a zhovievavá, že by si získala ktoréhokoľvek pacienta.

Zhlboka som sa nadýchla, keď mi napadlo meno diagnózy, ktoré ma strašilo už nejaký čas. Lekárka to vyslovila presne v tú sekundu. A bolo to tu. Nebolo to už len podozrenie, ale na sto percent potvrdená skutočnosť.

Žalúdok som viac nemala, v bruchu som mala iba obrovský kameň a moje telo bolo paralyzované bolesťou, ktorá sa mnou šírila ako jed.

„To nemôže byť pravda, určite ste sa zmýlili,“ povedala som skoro drsným hlasom. Zrazu som bola zmätená, neverila som jej ani slovo a akosi ma to hnevalo. Určite si to všetko vymýšľala alebo si pomýlila meno pacienta. Alebo možno vzala nesprávnu zdravotnú kartu, nie moju. Moje podvedomie však zostávalo v rovnováhe a vedelo, že lekárka neklamala. Že som to bola ja, kto bol diagnostikovaný. Sestrička ma jemne pošúchala po chrbte, vravela nejaké slová útechy. V tej chvíli som ju už vôbec nevnímala, teda nestihla som vnímať.

„Biopsia potvrdila, že máte zhubný tumor v ľavom prsníku,“ bzučali mi v hlave jej slová. Keď vyslovila tú vetu, všetko zmizlo a jej tvár sa začala rozmazávať. Najprv oči, plné pery, jej ružová tvár a celá jej postava. Ambulancia sa začala vznášať a ja som sa vznášala tiež. Cítila som, ako sa mi krúti hlava. A o chvíľu som pocítila, že sestrička ma držala pevne pod pazuchou.

„Nebojte sa, bude to v poriadku,“ vravela upokojujúco. Uvedomila som si, že som na chvíľku omdlela. Sestrička

však bola rýchla. Videla, čo sa blíži, a zareagovala promptne. Lekárka na stôl predo mňa položila pohár vody. Za pár sekúnd bol celý obsah pohára preč.

Voda ma trochu prebrala a ako-tak som sa pozviechala. Ten ťaživý pocit z hrude neodchádzal, takisto ako neodchádzala ani bolesť, ktorá celkom ochromila celé moje telo. Oči sa mi naplnili slzami a tie sa o chvíľku ukrutnou rýchlosťou valili po lícach. Vnímala som už všetko naokolo. A hlavne pravdu. Na jednej strane, možno mi aj trochu odľahlo, pretože čakanie na výsledky biopsie tumoru, ktorý bol podozrivý ako pozitívny, bolo neznesiteľné. Medzitým, keď som si utierala celú tvár a smrkala do vreckovky, som sa snažila zachytiť lekárkine slová, aj keď to bolo ťažké.

Teraz telefonovala a urgovala nejaké vyšetrenie so zvýšeným hlasom. Položila telefón a pozrela na mňa. Na jej tvári sa objavil náznak úsmevu. Hoci iba náznak, aj tak som bola zaň vďačná. Akoby ona bola moja jediná a posledná nádej. Vravela, že všetko ostatné záviselo od ďalších vyšetrení. Mala som ísť na CT a takisto mi vybavila na budúci týždeň magnetickú rezonanciu. Už predtým som sa s týmito odbornými názvami stretla – CT a magnetická rezonancia boli prístroje, ktoré dopodrobna skenovali telo a zisťovali, či sú rakovinové bunky v tele rozšírené. Ešte stále som nevnímala všetko celkom jasne, keďže mojou myslou sa preháňalo jedno jediné slovo, ktoré lekárka iba pred pár minútami vyslovila. Skrývali sa za ním strach, utrpenie, boj. Toto bude teraz moja budúcnosť, toto jedno slovko.

Snažila som sa absorbovať čo najviac z toho, čo lekárka vravela. Hlavne informácie o budúcich vyšetreniach. Takisto o tom, že výsledky týchto vyšetrení sú veľmi dôležité

a podľa toho sa stanoví postup liečby. Slová operácia, chemoterapia, ožarovanie sa už počúvali ťažšie. Vtedy moju myseľ ovládli iné vtieravé myšlienky. Dostavili sa tak nečakane a sebavedome, že ma prepadli celkom nepripravenú. *Kolko života mám ešte pred sebou, toto je už hádam môj koniec. Že by tak skoro?* Spôsobili ešte viac slz, akoby už toho nebolo dosť.

O chvíľku som v rukách držala množstvo papierov na ďalšie vyšetrenia. Na budúci týždeň to mala byť magnetická rezonancia a o tri hodiny som bola objednaná na CT. Rozlúčila som sa predbežne s lekárkou a sestrička ma odviedla k dverám a vravela mi, aby som si v nemocničnej lekárni kúpila tampón a nič nejedla. Takisto ma informovala o ďalších dôležitých veciach a kam presne v nemocnici som mala ísť, ktorým smerom. Nebolo možné si to zapamätať. Nie pre to množstvo informácií, ale hlavne pre ten šok, ktorý som ešte stále prežívala.

Nakoniec to sestrička vzdala, keď spozorovala, aká som zmätená, a s jej pomocou som sa dostala do dolnej časti nemocnice, kde mi pomohla objednať a zaregistrovať sa na patričné vyšetrenia. Pripomenula mi, aby som po vyšetreniach zašla za lekárkou Brodskou.

Absolvovať všetky tie vyšetrenia bolo ako nastúpiť na kolotoč. Musela som byť takisto pre CT nalačno, bola som nevyspatá a hlavou mi vírila jedna negatívna myšlienka za druhou. Chvíľu som sa videla v truhle, o malú chvíľu po operácii a bez prsníkov, potom mi napadlo, že to nemusí byť také vážne, môže to byť iba nádor a oni ho môžu vyoperovať. *Prečo som nešla na vyšetrenie o niečo skôr? Prečo až po štrnástich mesiacoch? Keby som bola prišla skôr, hádam by sa to nebolo*

stalo, všetko by bolo v poriadku. Takto sa to v mojej mysli točilo dookola a nedokázala som sa vymotať z tých vtieravých myšlienok. Jedna horšia vystriedala ďalšiu: *Ak by prišlo k najhoršiemu, bolo veľa vecí, o ktoré by som sa mala postarať pred smrťou. Možno predať svoj byt, splatiť kreditnú kartu, zbaviť sa tajných denníkov...* Túto vetu som našťastie nikdy nedomyslela, pretože čakárňou sa ozvalo moje priezvisko.

Po celom dni som bola naozaj vyčerpaná, aj keď myseľ sa trochu upokojila. Keď som si sadla na stoličku u svojej gynekologičky, mala som už jasne pripravené otázky:

„Pani doktorka, je to vážne? Akú mám nádej?“ spýtala som sa.

„To sa všetko dozvieme z vyšetrení, pani Horváthová. A, samozrejme, že tu je nádej. Možno vaša liečba bude trvať pár mesiacov, možno rokov, to teraz nevieme. Ste však mladá, máte vysoké šance.“ Usmiala sa na mňa skoro matersky a dodatočne mi vysvetlila všetko ostatné ohľadom vyšetrení a upozornila ma, aby som si vybavila v práci péenku. Nechcela som ani pomyslieť na život, ktorý ma budúce týždne, mesiace či roky čaká.

* * *

Domov som sa dostala trolejbusom až popoludní. Oso-
ba, ktorá sa vrátila späť do bytu, akoby som nebola ja, ale
niekto úplne iný. Tá tridsaťročná žena, ktorá si prednedáv-
nom robila plány do budúcnosti, bola preč. Všetko bolo
jednou ranou preč.

Sadla som si do kresla v obývačke a hlavu som si necha-
la pozvoľna padnúť na operadlo. Zatvorila som oči. Napadlo

mi, že všetko, čo sa v dnešný deň od samotného rána odohralo, bol možno iba sen. Že to nebola pravda.

Keď som precitla a otvorila oči, zistila som, že som musela spať hodnú chvíľku, pretože vonku sa už zotmelo. Zároveň som si uvedomila, že nič nebol sen. Všetko, čo sa dnes odohralo, bola krutá realita. Mala som rakovinu prsníka.